

Wat symboliseert het boze oog?

Beschrijving

Steeds als we op een Grieks eiland zijn kijkt mijn lief altijd of ze ergens een amulet met het *boze oog* kan vinden. “Brengt geluk” zegt ze dan. Maar is dat zo? Of is het afhankelijk van de cultuur waarin het oog een rol speelt? Toevallig las ik een artikel hierover in *The Collector* van Vivian Milan.

Al 50 eeuwen oud

Oorspronkelijk ontdekt rond 5000 jaar geleden op *Mesopotamische* tabletten, komt de kracht van het *boze oog* tot uiting in de ogen en woorden van anderen die jaloers, hatelijk of onoprecht zijn. Als iemand een compliment geeft dat hij niet echt meent, loopt hij het risico het *boze oog* naar die persoon te sturen. Als iemand iets van waarde bezit, loopt dat waardevolle object het risico de gevolgen van het *boze oog* te ondervinden.

De perceptie van het boze oog

Mensen die de kracht van het *boze oog* bezaten, maar zich niet bewust waren van deze kracht, werden meer gevreesd dan het *boze oog* zelf; mensen waren banger voor hen dan voor heksen. Hun gevoelens waren brandstof voor pech en ongeluk, zelfs als het niet hun bedoeling was om anderen kwaad te doen.

De manifestaties van het boze oog variëren tussen culturen en regio's. Hoewel deze symptomen variëren, is men het er algemeen over eens dat vrouwen, baby's, kinderen, rijke mensen en mensen die als mooi of knap worden beschouwd het grootste risico lopen, omdat zij gemakkelijk door anderen kunnen worden benijd.

Het boze oog in de Bijbel

Het concept van het boze oog komt overal in de Bijbel voor, met name in de boeken *Mattheüs*, *Lucas*, *Spreuken* en *Deuteronomium*. Het boze oog wordt gebruikt als een dreigement voor degenen die zich niet aan de leer van de *Bijbel* houden. Dit betekent niet dat mensen de effecten van het boze oog zullen voelen, maar eerder dat ze het boze oog zullen bezitten, wat nog erger is.

De boeken *Mattheüs* en *Lucas* parafraseren elkaar en zeggen dat de ogen de bron zijn van goed of kwaad in het hele lichaam. In *Lucas* hoofdstuk 11, vers 34 (*Lucas 11:34*) staat: *“Je oog is de lamp van je lichaam. Als je ogen gezond zijn, is je hele lichaam ook vol licht. Maar als ze ongezond zijn, is je lichaam ook vol duisternis.”*

Het boek *Spreuken* gebruikt het boze oog als een manier voor volgelingen om afgunst te vermijden. *Spreuken 23:6* zegt: *“Eet niet het brood van iemand die een boos oog heeft, en begeer zijn lekkere gerechten niet.”*

In dit vers deelt iemand zijn voedsel met tegenzin, dus zijn aanbod is niet echt oprecht. Daarom moet de ander niet met hem eten. Hun bedrog van vrijgevigheid is niet bedoeld om iemand anders opzettelijk kwaad te doen, maar *Spreuken* gebruikt het om volgelingen te waarschuwen voor egoïsme. *Spreuken 22:9* stelt daarentegen: *“Wie een goed oog heeft, zal gezegend worden, want hij geeft zijn brood aan de armen.”*

Deuteronomium 15:7-11 benadrukt het belang van vrijgevigheid en mededogen jegens mensen in nood, wat fundamentele principes zijn in de Bijbel. In vers 9 staat specifiek: *“Pas op dat er geen slechte gedachte in uw hart opkomt en uw oog kwaad is tegen uw arme broeder en u hem niets geeft.”*

Marcus 7:21-23 herinnert volgelingen aan de dodelijke zonden die ervoor kunnen zorgen dat mensen slecht worden: *“Want van binnenuit, uit het hart van de mens, komen boze gedachten, overspel, hoererij, moord, diefstal, hebzucht, kwaadaardigheid, bedrog, wellust, een boos oog, godslastering, hoogmoed, dwaasheid. Al deze boze dingen komen van binnenuit en verontreinigen de mens.”* Goedheid komt uit het hart, maar kan worden aangetast door gevoelens van afgunst of hoogmoed en door daden zoals overspel, moord en diefstal.

Boze Oog amuletten in bomen bij Cappadocia, Turkije

Het *boze oog* en de Islam

Bovendien benadrukt de islam dat het boze oog echt bestaat en dat gelovigen er bang voor moeten zijn. Volgens de *Koran* kunnen symptomen ook bestaan uit hoofdpijn die van het ene deel van het hoofd naar het andere deel verplaatst, overmatig zweten, hartkloppingen, gebrek aan eetlust, slapeloosheid, terugtrekken uit het gezelschap van anderen, apathie en luiheid. De *Hadith*, de leer en uitspraken van de profeet *Mohammed*, stelt: *â??De invloed van een boze blik is een feitâ?*• en *â??De boze blik is echt.â?*•

Ibn al-Qayyim, een soennitische moslimtheoloog en filosoof uit de 14e eeuw, beschreef de boze blik in lekentaal:

â??Het is een pijn, afgeschoten door iemand die jaloers is of [bekend staat] om het kwade oog te werpen op degene die benijd wordt â?? soms raakt hij [het doelwit] en soms mist hij. Dus als hij onbedekt en zonder bescherming wordt geraakt, wordt de persoon erdoor getroffen. Maar als hij eraan wordt blootgesteld terwijl hij voorzorgsmaatregelen heeft genomen, zal het hem ongetwijfeld niet treffen; het kan zelfs gebeuren dat deze pijn [het boze oog] terugkeert naar de eigenaar zelf.â??

De â??beschermingâ?• waar Ibn al-Qayyim naar verwijst, is de *adhkÄ•r*, dat zijn recitaties van herinneringen of aanroepingen om een diepe band en vertrouwen met Allah op te bouwen. AdhkÄ•r moeten elke dag â??s ochtends en â??s avonds worden gezegd. Degenen die voorzorgsmaatregelen of bescherming nemen, d.w.z. hun adhkJÄ•r uitspreken, worden dus beschermd tegen het boze oog; het ongeluk of het kwaad wordt op zijn beurt teruggestuurd naar de persoon die het heeft verzonden.

Het boze oog in het Midden-Oosten en Noord-Afrika

Ondanks het feit dat talismannen tegen het boze oog, amuletten waarvan wordt aangenomen dat ze krachten hebben of bescherming bieden tegen het kwaad, vrij algemeen zijn, geloven niet alle moslims in de kracht van deze talismannen. In een onderzoek dat in 2012 werd uitgevoerd door het *Pew Research Center*, werden moslims gevraagd naar het boze oog, dat in het Arabisch wordt vertaald als *al ayn*. Moslims in het *Midden-Oosten* en *Noord-Afrika* geloven het meest in het boze oog, met de hoogste percentages in *TunesiÄ•* (90%) en *Marokko* (80%).

De islam leert zijn volgelingen dat ze op *Allah* moeten vertrouwen en zich op hem moeten verlaten om hen te beschermen tegen gevaar of kwaad, in plaats van op talismannen te vertrouwen. Sommige moslims dragen geen talisman, maar hangen er een in huis of bewaren verzen uit de *Koran* in hun huis om het kwaad af te weren in plaats van een talisman, voorwerp of amulet. Mensen in het *Midden-Oosten* zeggen ook *Mashallah*, wat vertaald kan worden als â??God heeft het zo gewildâ?•, als een manier om waardering of dankbaarheid te tonen en te bewijzen dat een compliment oprecht is, terwijl in Marokko het sprenkelen van water op een deuropening of op de plek waar iemand in je huis heeft gezeten, kan helpen om het kwaad af te weren.

Het boze oog in Midden- en Latijns-Amerika

Het boze oog, dat in het Spaans *mal de ojo* wordt genoemd, komt veel voor in *Middenâ??* en *Latijns-Amerika*. Men gelooft dat kinderen en babyâ??s het meest kwetsbaar zijn voor de effecten van het boze oog, omdat ze niet sterk genoeg zijn om het kwaad zelf af te weren. In plaats van een koninklijk en hemelsblauw oogamulet worden in Latijns-Amerika echter rode en zwarte glazen kralen gebruikt voor bescherming. Met name een *azabache-steen*, een gitzwarte edelsteen, wordt gecombineerd met rode kralen, glas of steen om het boze oog af te weren. De azabache-steen als talisman stamt eigenlijk uit Spanje, waar mensen pelgrimstochten maakten, maar is wijdverbreid in Latijns- en Midden-Amerika, evenals in *Cuba*, de *Dominicaanse Republiek* en *Puerto Rico*.

In de hele Latijns-Amerikaanse wereld zijn er verschillende manieren om het boze oog af te weren. Het dragen van een azabache, talisman of andere rode en zwarte sieraden helpt, maar sommige beschermingen zijn specifiek voor bepaalde regioâ??s. In *Murcia*, Spanje, kan een dubbel kruis worden gedragen of in huis worden opgehangen om bescherming te bieden tegen het boze oog. Brons en koebellen werden ook beschouwd als effectief om het kwaad af te weren.

In de *Maya*-cultuur wordt het boze oog *kâ??akâ??as ichi* genoemd. Bij de Mayaâ??s en in *Bolivia* wrijft een *curanderos*, een traditionele Maya-genezer, een ei over het lichaam van de vermeende getroffen persoon. Vervolgens wordt dat ei gebroken in een glas water of alcohol en onder het bed van de persoon gelegd om de kwade energie te absorberen.

Kinderen en baby's kunnen ook in kruiden baden en uit de buurt blijven van boze of dronken mensen om zichzelf te beschermen. Hoewel het boze oog onvoorspelbaar kan zijn, zijn Latijns-Amerikanen meestal bang voor de maand *november*, omdat dan *Día de los Muertos* wordt gevierd. Op de *Dag van de Doden* keren de geesten terug naar de wereld van de levenden; mensen zijn bang dat de geesten, wanneer ze terugkeren naar de spirituele wereld, hun kinderen en baby's mee zullen nemen.

Het boze oog in Griekenland

In *Griekenland* wordt het boze oog *kako mati* genoemd en de effecten ervan worden *matiasma* genoemd, wat meestal lichamelijke kwalen omvat in plaats van alleen maar pech. Tekenen van *matiasma* zijn onder meer hoofdpijn, duizeligheid, misselijkheid en vermoeidheid. De oude Grieken geloofden ook dat mensen met blauwe of groene ogen meer kans hadden om het boze oog te ontvangen en ook aan iemand anders te geven, omdat blauwe of groene ogen niet vaak voorkwamen. Net als Latijns-Amerikanen hebben de Grieken hun eigen manier om het boze oog bij een slachtoffer te testen en te verwijderen. Ze gieten een kopje water in, maken drie keer het kruisteken en zeggen drie keer een gebed.

Dit gebed is heilig en geheim en mag alleen worden gebruikt door mensen die echt in het boze oog geloven. Het kan worden aangeleerd, maar alleen door iemand van het andere geslacht. Als de olie zich in het water verspreidt, is het boze oog aanwezig; als de olie zich afscheidt, is het boze oog niet aanwezig. Net als in andere delen van de wereld geloven de Grieken dat baby's, jonge mensen en vrouwen het meest vatbaar zijn voor de effecten van het boze oog. Vaak worden amuletten tegen het boze oog aan wiegjes gehangen. Ten slotte kan iemand tegen het boze oog worden beschermd door te spugen en driemaal *iftou* te zeggen.

Datum aangemaakt

2025/11/05